

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

บทบาทของเภสัชกรโรงพยาบาลในอดีต ได้ให้ความสำคัญต่อการผลิตยา การจัดซื้อจัดหา เวชภัณฑ์ และการบริการจ่ายยาที่ถูกต้องตามใบสั่งยาเป็นหลัก (จักรธรรม และคณะ, 2529) ต่อมา ได้เริ่มให้ความสำคัญต่อการดูแลผู้ป่วยเรื่องการให้ยาให้ถูกต้องสมเหตุสมผล ซึ่งเรียกว่างาน เภสัชกรรมคลินิก (อรุณ และคณะ, 2536) เช่น การให้คำแนะนำปรึกษาเรื่องยา การประเมิน การให้ยา ศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านยา การติดตามอาการไม่พึงประสงค์จากการให้ยา เป็นต้น ในทาง ปฏิบัตินั้นงานเภสัชกรรมคลินิกยังถือว่าเป็นงานที่ใหม่ต่อความรู้สึกของเภสัชกรส่วนใหญ่ กองโรงพยาบาลภูมิภาคร่วมกับสถาบันการศึกษาเภสัชศาสตร์จึงได้จัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ เภสัชกรด้านการบริหารทางเภสัชกรรมและเภสัชกรรมคลินิกอย่างต่อเนื่อง แต่การนำความรู้ที่ได้รับ มาปรับใช้กับการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลยังต้องอาศัยแรงผลักดันจากตัวของเภสัชกรเอง เนื่อง จากเป็นการบุกเบิกสร้างงานขึ้นมาใหม่เพิ่มเติมจากหน้าที่ความรับผิดชอบเดิมที่ต้องปฏิบัติให้ ครบถ้วนสมบูรณ์อยู่ก่อนแล้ว ขั้นตอนนี้คือบทพิสูจน์ความตั้งใจจริงของเภสัชกรในการปรับ บทบาทเข้าไปดูแลผู้ป่วยด้านการให้ยา ให้ใช้ยาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสภาวะของผู้ป่วย แต่ละคน และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ป่วย โดยใช้ความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบ วิชาชีพ ซึ่งการดูแลผู้ป่วยในลักษณะนี้เรียกว่า การบริหารทางเภสัชกรรม

เภสัชกรที่ปฏิบัติงานโรงพยาบาลในจังหวัดเชียงใหม่ยังมีจำนวนน้อยที่ปฏิบัติงานบริหาร ทางเภสัชกรรม โดยเฉพาะเภสัชกรโรงพยาบาลชุมชนจำนวน 22 แห่ง ในสังกัดกระทรวง สาธารณสุขยังไม่ได้เริ่มบทบาททางด้านนี้อย่างจริงจัง ทั้งๆที่เภสัชกรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าบท บาทในงานเภสัชกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุดคืองานเภสัชกรรมคลินิก แต่ไม่สามารถจัดสรรเวลา เพื่อปฏิบัติงานในบทบาทที่ตนคิดว่าสำคัญได้ (สนั่น, 2540) จึงยังคงปฏิบัติงานอื่นๆที่คิดว่าสำคัญ น้อย แต่ใช้เวลาในการปฏิบัติงานมากอยู่ต่อไป トラบเท่าที่ไม่มีผลกระทบตอวิชาชีพเภสัชกรรม อย่างชัดเจน เนื่องจากมีข้อจำกัดของการขยายบทบาทของเภสัชกรในโรงพยาบาล เช่น จำนวน เภสัชกรและเจ้าหน้าที่ในความรับผิดชอบ สถานการณ์ที่ไม่เอื้อให้มีการขยายอัตราค่าจ้าง ความรู้ ความสามารถและทักษะในการประกอบวิชาชีพ โดยเฉพาะกิจกรรมบางประการของการบริหาร ทางเภสัชกรรม หากขาดความรู้และทักษะจะไม่สามารถทำได้ หรือทำได้ไม่ดี ระบบงานใน

โรงพยาบาลและการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร รวมถึงความคุ้มค่าและความคุ้มค่าในการปฏิบัติงาน (สุนน, 2542)

วิชาชีพเภสัชกรรมในคริสต์ศตวรรษที่ 20 นี้กำลังเผชิญกับปัจจัยที่ส่งผลต่อวิชาชีพหลายๆ ด้าน ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อวิชาชีพเภสัชกรรมได้แก่ สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทย การลงทุนและการขยายบริการทางด้านสาธารณสุข การปฏิรูประบบราชการและระบบบริหารของราชการที่รับผิดชอบด้านสาธารณสุข เช่น พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2541 ระบบสาธารณสุขที่ขยายการประกันสุขภาพไปสู่ประชาชนมากขึ้น กฎหมายที่เน้นการกำกับดูแลมากกว่าการควบคุม การปฏิรูประบบการศึกษา สิทธิของผู้ป่วย การปฏิบัติงานและจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่วนปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อวิชาชีพเภสัชกรรม ได้แก่ การศึกษาเภสัชศาสตร์ ที่จะต้องปรับเป็นหลักสูตร 6 ปี ภายในปี พ.ศ. 2545 สถานะวิชาชีพซึ่งมีบทบาทในการรับรองปริญญา การสอบรับใบอนุญาต การรับรองมาตรฐานการศึกษา การประเมินความสามารถของบัณฑิตและการประเมินระบบการศึกษา ต่อเนื่อง ซึ่งระบบการศึกษาต่อเนื่องในวิชาชีพเภสัชกรรม ได้แก่ การฝึกอบรมแล้วประเมินความรู้ เพื่อขอรับวุฒิบัตร หรือการทำงานและประเมินความรู้เพื่ออนุมัติบัตร องค์กรในวิชาชีพต่างๆ เช่น สถานะวิชาชีพ เภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย จะมีบทบาทในวิชาชีพมากขึ้น (สุนน, 2542) จากสถานการณ์ข้างต้นเภสัชกรโรงพยาบาลจึงไม่สามารถที่จะคงอยู่ในบทบาทเดิมได้อีกต่อไป ควรจะมีการปรับเปลี่ยนบทบาทเข้าสู่การให้บริการทางเภสัชกรรม อันเป็นบทบาทที่แสดงถึงความสำคัญของวิชาชีพเภสัชกรรมที่มีต่อการดูแลรักษาผู้ป่วยในทีมสุขภาพของโรงพยาบาล

เพื่อให้มีการพัฒนางานบริการทางเภสัชกรรมอย่างเป็นระบบในจังหวัดเชียงใหม่ จึงควรศึกษาให้ทราบถึงปัจจัยและความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริการทางเภสัชกรรมของเภสัชกรโรงพยาบาล เพื่อใช้ในการวางแผนปฏิบัติงานโดยส่วนรวมและเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการสนับสนุนให้เภสัชกรโรงพยาบาลเปิดให้บริการทางเภสัชกรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการให้บริการทางเภสัชกรรมของโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อประเมินผลของปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและปัจจัยที่ส่งเสริมที่มีต่อการให้บริการทางเภสัชกรรมของโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบถึงรูปแบบและศักยภาพของการบริหารทางเภสัชกรรมของโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนางานให้บริหารทางเภสัชกรรมของโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนางานบริหารทางเภสัชกรรมของเภสัชกรโรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชากรของเภสัชกรและแพทย์ในโรงพยาบาลชุมชนทุกคน ส่วนพยาบาลศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ถูกเลือกโดยบังเอิญ เพื่อให้ได้ทราบปัจจัยและความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการให้บริหารทางเภสัชกรรมในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่

คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย

การบริหารทางเภสัชกรรม คือ เวชปฏิบัติของเภสัชกรที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ป่วยเป็นอันดับแรก เป็นเรื่องของการให้การรักษาด้วยยา ที่ตั้งเป้าหมายให้เกิดการมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ป่วย โดยการให้บริการนี้จะเกี่ยวข้องกับเรื่องของทัศนคติต่อการปฏิบัติงาน พฤติกรรมในการปฏิบัติงาน การอุทิศตนเพื่องาน การคำนึงถึงผู้ป่วย จริยธรรมในการปฏิบัติงาน หน้าที่ในการปฏิบัติงาน ความรู้ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบในงานและทักษะในการปฏิบัติงานของเภสัชกรด้วย

โรงพยาบาลชุมชน คือ โรงพยาบาลระดับอำเภอ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 22 แห่ง

เภสัชกร คือ เภสัชกรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่

แพทย์ คือ แพทย์ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่

พยาบาล คือ พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงใหม่